

A szakszervezetek szerepe és a zöldségtermesztés

Az idei évben 56. alkalommal került megrendezésre a francia zöldségtermelők országos szakszervezetének (*Les Producteurs de Légumes de France*) éves kongresszusára a Lille-től nem messze található Dunkerque-ben. A kongresszus programjának szerves részét képező kerekasztal beszélgetés témája a szakszervezeti mozgalom és annak tevékenysége, feladata, szerepe volt, ennek során különböző szakmai háttérű, az ország más-más területéről érkezettek fejtették ki ezzel kapcsolatos véleményüket.

Christian Durlin, a Pole Légumes elnöke, egyben a megyei szakszervezeti szövetség (FDSEA) szerint a gazdák azért csatlakoznak egy szakszervezethez, mert azt remélik, hogy érdekeiket, jövőjüket együtt jobban tudják védelmezni. Szerinte ahhoz, hogy valaki bekapcsolódjon a szakszervezeti mozgalomba, nincs szükség olyan iskolára, mint a régi klasszikus szakszervezetek és azok ideje esetében. A legjobb iskola maga a gazdaság, a

termelő munka, ez elegendő ismeretet és motivációt adhat a fiatalnak ahhoz, hogy bekapcsolódjon az érdekképviseleti munkába valamelyik szakszervezeti tömörülésben – ha kedvet érez ahhoz, hogy egy közösség tagjaként másokkal együtt lépjen föl egy-egy ügy érdekében. A hallgatóságból érkező megjegyzés szerint a mezőgazdasági érdekképviselet mögött még ma is van egy működő képzési központ (IFOCAP), ám a gazdáknak egyre kevesebb idejük van, amit a gazdaságtól távol tudnak tölteni, így sokkal kevésbé tudnak az ilyen lehetőségekkel élni.

François Viot, a vízitorma-termesztők országos szövetségének elnöke (Aquitaine régióban) arról tudott beszámolni, hogy Franciaországban alig száz gazda foglalkozik ezzel a kultúrával, a megtermelt mennyiség 40%-a megy exportra, elsősorban Angliában. Franciaországi vásárlóik zöme inkább nyugdíjas, egyre inkább előregedő vevőkör, akik egyre kevésbé képesek fölvenni a megtermelt mennyiséget. Ez elkerülhetetlenné tette, hogy a termelők végül szembenézzenek ezzel a jelenséggel – saját jövőjük érdekében -, és megpróbálták a kultúra környezetvédelmi előnyeire helyezni a hangsúlyt (a növényről tisztább vizet engednek ki, mint amit fölhasználnak a termesztéshez) és a növényhez kapcsolódó gasztronómiai örökségre, hagyományokra emlékeztetni a fogyasztókat, új vásárlókat megnyerni a fogyasztásnak. Alapvetően optimisták, a fejenként és évente 80 grammos fogyasztást lehet érdemben növelni, a növény élettani hatásai kiválóak, de ha nem változik meg a termelők most még nagyon „önző”, individualista magatartása, annak mindenki kárát fogja látni. Az elmúlt két-három év tapasztalatai biztatók, az egymás közötti bizalom erősödni látszik, sőt egyre inkább nyitnak a környező országok termelői felé is. Országon belül szeretnék elérni, hogy a vízitorma STG-árjelzést kapjon, ezt a spanyol, angol, belga és portugál termelőkkel közösen próbálják Brüsszelben sikerre vinni. Ami a szakmai feladatokat illeti, az agrotechnika, ezen belül is a növényvédelem jelenti a legnagyobb feladatot, olyan környezetben kell ugyanis ezt megvalósítani, ahol az úgynevezett „árva kultúrák” (*cultures orphelines*) esetében gyakorlatilag nincsenek, vagy alig vannak engedélyezett hatóanyagok.

Francis Coudene (Syndicat des horticulteurs d'Ile-de-France) arról számolt be, hogy a legnagyobb fogyasztói koncentráció árnyékában dolgozó zöldségtermelők körében is sajnálatos módon végbement szakadási folyamat, a korábbi, egységes szakszervezet több ágra szakadt, az eredeti szövetségben maradtakat mára inkább a [Coordination rurale](#)-hoz kötődőnek mondják, míg az inkább az [FNSEA](#)-hoz kötődők új struktúrát hoztak létre. Szerinte a szakszervezet, különösen a nagyok mára a politikával együttműködő partnerek lettek, közösen alakítják a folyamatokat, ami érdemi változást jelent a szakszervezeti munkában is: szakítani kell a minden áron való konfliktuskereséssel, és sokkal inkább a konstruktív együttműködésre és befolyásolásra kell törekedni.

Jean-François Vinet (Fédération des Maraichers Nantais) a nantes-i zöldségtermelők nevében beszélve azt húzta alá, hogy az általa képviselt szervezet tagjai számára az egyik legnagyobb ösztönző mindig is az a büszkeség volt, hogy ők nantes-i zöldséges gazdák. Noha a piaci pozíciók elnyerése érdekében elkerülhetetlen a tagok közötti esetleges súrlódás, konkurencia, ami az érdekképviseleti munkát illeti, a föllépés minden esetben teljes egységben valósul meg.

Denis Bollengier, a SAFER elnök-vezérigazgatója szerint noha tagadhatatlan, hogy a földalap nem érdekképviseleti szervezet, szerepe mégis megkerülhetetlen a vidéki területek fejlesztése, a mezőgazdasági termelés alapját képező birtokstruktúra alakításában. Elmondta, a régióban is nagyon jelentős a beépíthető területek iránti kereslet, ezzel szemben kell biztosítani a mezőgazdaság és a birtokok életképességét, a fiatalok pályakezdését. Tapasztalataik szerint a gazdálkodók készek arra, hogy akár az egyéni érdekeket is félretéve összefogva, együtt keressenek olyan megoldásokat, amikkel saját szakmájuk továbbélése biztosítható – erre kiváló példa a közelmúltból annak a fiatal, nem gazdálkodói családi háttérrel érkező fiatal esete, akinek a többi gazda segítségével sikerül földet találni és lehetővé tenni, hogy Saint-Omer közelében zöldségtermesztésbe kezdhessen. Egy Pas-de-Calais megyei gazdálkodó ennek kapcsán megjegyezte, a megyében egyre nehezebb a fiatalok pályakezdése, mivel egyre kevesebb a szabad földterület, miközben 4-500 hektáros gazdaságok alakulnak ki. Bollinger szerint a SAFER lehetősége is korlátozottak, csak akkor tud érdemben közbeavatkozni, ha a kifejezett adásvétel történik a termőföldhöz kapcsolódva. Elismeri ugyanakkor, hogy nagyon nagy a földéhség, a közelmúltban egy 22 hektáros, szabaddá váló gazdaságra 37 jelentkező volt – a SAFER végül három fiatal pályakezdő között osztotta föl a birtokot. François Viot viszont megjegyezte, az ország másik végén, Lot-et-Garonne megyében ehhez képest nagyon sok, jól felszerelt gazdaság vár arra, hogy valaki átvegye és tovább működtesse, szívesen várnak mindenkit!

A földkérdés az országban szinte mindenütt nagyon komoly probléma, csak Nantes környékén minden évben 2-2500 hektár mezőgazdasági terület tűnik el, ezzel párhuzamosan csökken a termelők száma, magát a megtermelt mennyiséget csak úgy tudják szinten tartani vagy növelni, hogy egyre intenzívebb technológiákat alkalmaznak, nő a hajtatóházi felület. Megváltozott viszont gazdaságok átadásának sok évtizedes rendje, egyre gyakoribb, hogy az nem családon belül történik, akkor sem, ha a gazdálkodónak van gyermeke, hanem kívülről érkező veszi azt át.

Viot, Coudene és Durlin szerint ahány típusú szakszervezet a mezőgazdaságban, annyiféle oka lehet a gazdáknak a csatlakozáshoz, de a legfontosabb a motiváltság. Úgy válik, nem föltétlenül igaz, hogy ha túl nagy a szakszervezetek száma, az ellehetetleníti, vagy legalábbis súlytalanná teszi az érdekképviseletet, de elengedhetetlen, hogy egymás között egyeztessenek

az ágazatot érintő fő kérdésekről és többségi, határozott álláspontot alakítsanak ki és azt mindenki képviselje is – ekkor lehet számítani arra, hogy meghallgatásra találjanak a közhatalom részéről. Viot hozzátette, Lot-et-Garonne megyében például az a sajátos helyzet állt elő, hogy mint egy 300 termelő a szakszervezeti háttérrel mellőzve próbál egységesen föllépni, mivel úgy látják, hogy nem lenne szerencsés a szakmai kérdéseket politikaiakkal keverni.

Somogyi Norbert, Párizs